



Hvert år i mange år er der blevet holdt mindehøjtideligheder ved Rorupstenen den 9. august, hvor gamle modstandsfolk kommer og lægger en krans. Arkivfoto: Kim Rasmussen

De 11 nedskudte modstandsfolk

RORUP: Navnene på de 11 modstandsfolk, som blev skudt ned af Gestapo nordøst for Osted den 9. august 1944 er følgende:

Victor Mehl (Frederiksberg), Gunnar Dahl (København), Aksel Jensen (Rødovre), Per Sonne (Farsø), Kaj Schiøth (København), Jens Martens (Frederiksberg), Knud Gyldholm (København), Preben Sørensen (Frederiksberg), Erik Nye-mann (Skive), Preben Hagelin (København) og Eduard Sommer (Lyngby).

Osted-massakren skete for 75 år siden

KRIG: I dag er det 75 år siden, at 11 modstandsfolk fra Holger Danske og BOPA blev henrettet af Gestapo nær Osted, hvor Rorupstenen nu står. Anders Straarup, der har hjemmesiden www.airmen.dk, kæder massakren sammen med begivenheder i Jylland - og henrettelsen af Hvidstengruppen.



Billedet med de originale henrettelsespæle fra Ryvangen er fra den aktuelle udstilling MODSTAND på Museum Østjylland i Randers. Niels Fiil fra Hvidstengruppen ses bagved. Foto: Anders Straarup

Af Anders Straarup

OSTED: Netop i dag den 9. august for 75 år siden blev 11 mænd skudt ned ved Osted. Mindestenen, også kaldet Rorupstenen, blev rejst her i 1947 mellem Roskilde og Ringsted, nordøst for Osted.

Begivenheder under krigen hænger sammen. Den 30. august 1944 sprang syv flyvere ud fra et Lancaster fly nær Trend i Himmerland. Fem blev hurtigt fanget, men to nåede Sverige. Piloten Loneon kom under flugten til skovfoged Asmusen, der gik med til at huse ham midlertidigt i Skyt-

tehuset ved den kongelige jagtgård i Trend, som stadig bruges af kongefamilien.

Da der var rygter om tyske patruljer, måtte Loneon videre. Han kom til et husmandssted, hvorfra konen gik ind til dyrlæge Axel Sonne i Farsø for at få hjælp. Dyrlæge Bent Sonne i Farsø nævnte i 2011, at hans far plejede at sige, at der en eftermiddag sad en kone i venteværelset.

- Vi har en amerikaner boende hos os, og de mordere og banditter skal ikke have ham, sagde hun. Dyrlægen hjalp ved at

sende bud efter en gammel Farsø-dreng og hans kollega fra kriminalpolitiet i København. De førte så de to flyvere med tog i reserverede kupeer fra Hobro til København - »Kriminalpolizei mit Arrestanten«. Her blev flyverne afleveret til modstandsbevægelsen, og derfra kom de med en illegal transportrute til Sverige, og derfra omgående til England.

Hvorfor talte konen sådan om tyskerne? To grusomme begivenheder havde fundet sted i månederne inden, og det havde udløst stor vrede i



den danske befolkning.

Da otte mænd fra Hvidstengruppen blev henrettet den 29. juni 1944, udløste det på toppen af al anden uro omfattende arbejdsnedlæggelser kendt som Folkestrejken. Hitler mente bestemt ikke, der skulle skabes flere martyrer, så alle yderligere henrettelser efter krigsretsdomme blev forbudt. Indirekte reddede mange livet på grund af Hvidstengruppen!

Men frustrerede gestapo-folk kunne ikke bære, at modstandsfolk skulle slippe så billigt. Som gengæld for likvidering af en dansker i tysk tjeneste besluttede Gestapo at likvidere nogle modstandsfolk, der tidligere ville have stået til dødsdomme.

Den 9. august 1944 blev 11 modstandsmænd kørt fra Vestre Fængsel til et sted mellem Roskilde og Ringsted. Seks mænd fra BOPA og fem mænd fra Holger

Danske.

De blev beordret ud af lastbilen nær Osted, og alle skudt på ganske nært hold. Bilen returnerede til København med de 11, der angiveligt alle var skudt under flugtforsøg. Befolkningen reagerede med protester og strejker.

Konen, der bad om hjælp, må have vidst, at dyrlægens søn Per Sonne var blandt ofrene i massakren ved Osted. Hun havde helt rigtigt en fornemmelse af, at dyrlæge Axel Sonne ville hjælpe.

Henrettelser efter krigsretsdomme blev genoptaget den 21. februar 1945, og frem til befrielsen blev der henrettet yderligere 62 modstandsmænd, nævnt i »Faldne i Danmarks Frihedskamp«, så det samlede tal blev 112 henrettede, inklusive de 11 fra Osted.

Bogen »De sidste timer« fra 1985 nævner også de 112 mænd og gengiver deres

Rorupstenens indskrift. Stenen blev rejst i 1947.

rørende afskedsbreve. 93 af dem blev henrettet i det, der nu er Mindelunden i Ryvangen.

AirmenDK har på siden RYVANGEN tabeller med de 112 henrettede mænd. De 11 fra Osted var i alderen 21 til 33 år.

Vi skylder modstandsbevægelsen en stor tak for indsatsen, der betød, at Danmark med tiden blev regnet med blandt allierede lande.

Uden indsatsen fra allierede flyvere og mange andre ville krigen måske have fået et andet udfald. Deres historier er værd at se nærmere på i respekt for deres kamp, og flyvergrave og monumenter for flybesætninger kan besøges mange steder i Danmark med AirmenDK som en nyttig indgang.